

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
KULTŪROS KOMITETAS**

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel. (8 5) 239 6102 El. p. kultkt@lrs.lt

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai

2021-01-20 Nr. S-2021-277

Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai

Kultūros paveldo departamentui prie Kultūros ministerijos

Valstybinei kultūros paveldo komisijai

DĖL SIŪLYMŲ PROJEKTUI NR. XIIIIP-5324

Lietuvos Respublikos Seimo Kultūros komitetas (toliau – Komitetas) paskirtas pagrindiniu komitetu svarstyti Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo Nr. XIII-2166 60 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIIIIP-5324 (toliau – projektas).

Atsižvelgiant į tai, kad Komitetas, svarstydamas šį projektą siekia išsamios, visapusiškos ir nuodugnios diskusijos, maloniai prašome Jūsų institucijos pateikti siūlymus dėl šio projekto iki š. m. vasario 5 d.

PRIDEDAMA. Projektas Nr. XIIIIP-5324, projekto lyginamasis variantas, aiškinamasis raštas, 5 lapai.

Komiteto pirmininkas

Vytautas Juozapaitis

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
SPECIALIŲJŲ ŽEMĖS NAUDOJIMO SĄLYGŲ ĮSTATYMO NR. XIII-2166
60 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2020 m.

Vilnius

d. Nr.

1 straipsnis. 60 straipsnio pakeitimas

Papildyti 60 straipsnį 7 dalimi:

„7. Nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektų, paskelbtų kultūros paminklais, teritorijose draudžiama:

- 1) statyti statinius, nesusijusius su kultūros paveldo objektų eksponavimu ar tvarkymu;
- 2) keisti kultūros paveldo objekto teritorijos ribas, išskyrus tyrimų metu naujai nustatčius kultūros paveldo objekto istorinę raidą patvirtinančius faktus“.

2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja 2021 m. sausio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
SPECIALIŲJŲ ŽEMĖS NAUDOJIMO SĄLYGŲ ĮSTATYMO NR. XIII-2166
60 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2020 m.

Vilnius

d. Nr.

1 straipsnis. 60 straipsnio pakeitimas

Papildyti 60 straipsnį 7 dalimi:

„7. Nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektų, paskelbtų kultūros paminklais, teritorijose draudžiama:

- 1) statyti statinius, nesusijusius su kultūros paveldo objektų eksponavimu ar tvarkymu;**
- 2) keisti kultūros paveldo objekto teritorijos ribas, išskyrus tyrimų metu naujai nustatčius kultūros paveldo objekto istorinę raidą patvirtinančius faktus“.**

2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja 2021 m. sausio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ ŽEMĖS NAUDOJIMO SĄLYGŲ
ĮSTATYMO NR. XIII-2166 60 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 42 str. 2 dalyje valstybei nustatyta pareiga rūpintis Lietuvos istorijos, meno ir kitų kultūros paminklų bei vertybių apsauga. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (toliau – NKPAĮ) 1 str. 1 dalyje suformuluoti šio įstatymo tikslai – išsaugoti Lietuvos nekilnojamąjį kultūros paveldą ir perduoti ateities kartoms, sudaryti sąlygas visuomenei jį pažinti ir juo naudotis. Pastaruoju metu išryškėja kultūriniu, paveldosauginiu požiūriu vertingiausiuose, nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektų teritorijose naujų statybų plėtros tendencija, sudaranti kliūtis įgyvendinti minėtą konstitucinę nuostatą bei NKPAĮ tikslus.

Parengto Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo (toliau – SŽNSĮ) pakeitimo įstatymo projekto tikslas užtikrinti konstitucinių nuostatų bei NKPAĮ ir SŽNSĮ suformuluotų tikslų įgyvendinimą. Uždavinys šiam tikslui pasiekti – nustatyti draudimą kultūros paveldo objektų, paskelbtų kultūros paminklais, teritorijose statyti statinius, nesusijusius su kultūros paveldo objektų eksponavimu ar tvarkymu, keisti kultūros paveldo objekto teritorijos ribas, išskyrus tyrimų metu naujai nustatytus kultūros paveldo objekto istorinę raidą patvirtinančius faktus. Draudimas keisti kultūros paveldo objektų teritorijų ribas SŽNSĮ pakeitimo įstatymo projekte numatytas siekiant išvengti piktnaudžiavimo. Pasitaiko atvejų, kai statytojas, planuojantis vykdyti statybas šalia vertingiausių kultūros paveldo objektų, inicijuoja kultūros paveldo objekto teritorijos ribų pakeitimą, t. y. sumažinimą, kur atskirtoje teritorijos dalyje išvengia griežtesnių paveldosauginių apribojimų ir tuo pagrindu įgyvendina savo tikslus dėl statybų plėtros.

2. Įstatymo pakeitimo įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

SŽNSĮ pakeitimo įstatymo iniciatorius yra Rasa Kalinauskaitė, kuri 2020-05-25 kreipėsi į Lietuvos Respublikos Prezidentą, Lietuvos Respublikos Ministrą Pirmininką, Lietuvos Respublikos Seimo kultūros komiteto pirmininką, Lietuvos Respublikos Seimo narius, Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisiją (toliau – Peticijų komisija), Lietuvos Respublikos kultūros ministrą, Kultūros paveldo departamentą prie Kultūros ministerijos bei į „ICOMOS Lietuva“ dėl vykdomų statybų vertingiausių kultūros paveldo objektų teritorijose. Šiam kreipimuisi pritarė 876 Lietuvos Respublikos piliečiai, kurių sąrašas prie kreipimosi yra pridėtas.

Peticijų komisija 2020-10-13 raštu Nr. S-2020-4322 „Dėl Rasos Kalinauskaitės peticijoje pateikto pasiūlymo įgyvendinimo“ informavo, kad iš esmės išnagrinėjusi Rasos Kalinauskaitės kreipimąsi bei atsižvelgusi į pateiktas Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos, Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos ir Lietuvos Respublikos valstybinės kultūros paveldo komisijos (toliau – Paveldo komisija) nuomones, priėmė sprendimą tenkinti joje pateiktą pasiūlymą inicijuoti teisės aktų pakeitimus, įtvirtinant konkretų draudimą nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektų teritorijose statyti statinius, nesusijusius su paveldo objektų eksponavimu ar tvarkymu. Taip pat Peticijų komisija informavo, kad Lietuvos Respublikos Seimas pritarė Peticijų komisijos išvadai ir priėmė protokolinį nutarimą tenkinti pasiūlymą. Tuo pagrindu Peticijų komisija pavedė Paveldo komisijai, kaip Lietuvos Respublikos Seimo, Lietuvos Respublikos Prezidento ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės ekspertei ir patarėjai kultūros paveldo apsaugos politikos, jos įgyvendinimo, vertinimo ir tobulinimo klausimais, parengti įstatymų, kuriuose būtų įtvirtinti konkretūs draudimai nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektų teritorijose statyti statinius, nesusijusius su paveldo objektų eksponavimu ar tvarkymu, projektus.

SŽNSĮ Nr. XIII-2166 60 straipsnio pakeitimo projektą parengė Paveldo komisijos Teisinio koordinavimo skyriaus vyr. specialistas Artūras Bundonis (el. p. arturas.bundonis@vcpk.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai.

Pagal NKPAĮ 8 str. 5 dalį nekilnojamosios kultūros vertybės pagal savo reikšmingumą skirstomos į nacionalinio reikšmingumo, regioninio reikšmingumo ir į vietinio reikšmingumo lygmenis. Vertingiausias nekilnojamas kultūros vertybes, t y. nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektus ir vietas Vyriausybė skelbia kultūros paminklais (NKPAĮ 10 str. 2 dalis). Regioninio reikšmingumo lygmens kultūros paveldo objektus ir vietas bei nacionalinės reikšmės vertybes, kurios neskelbiamos kultūros paminklais, kultūros ministras skelbia valstybės saugomais (NKPAĮ 10 str. 3 dalis). Vietinio reikšmingumo lygmens kultūros paveldo objektus ir vietas savivaldybės taryba skelbia savivaldybės saugomais (NKPAĮ 10 str. 4 dalis). Atkreiptina, kad nors įstatymas numato nekilnojamųjų kultūros vertybių skirstymą pagal jų svarbą ir reikšmingumą, tačiau NKPAĮ bei SŽNSĮ skirtingoms pagal savo reikšmingumą nekilnojamosioms kultūros vertybėms nustato vienodus apsaugos reikalavimus, tiksliau, vienodus apsaugos reikalavimus nustato regioninio ir vietinio reikšmingumo nekilnojamosioms kultūros vertybėms, o nacionalinės svarbos nekilnojamosioms kultūros vertybėms, paskelbtoms kultūros paminklais, apsaugos reikalavimai nenustatomi. Analogiški apsaugos reikalavimai, kaip ir regioninės ar vietinės reikšmės nekilnojamosioms kultūros vertybėms, kultūros paminklams taikomi tik ta apimtimi, kiek pastariesiems kultūros ministro įsakymu yra suteiktas papildomas valstybės saugomo objekto statusas. Be to, minėti įstatymai atsakingai institucijai už kultūros paveldo apsaugą suteikia diskrecinę teisę bet kokio reikšmingumo lygmens nekilnojamųjų kultūros vertybių teritorijose leisti formuoti ir

pertvarkyti žemės sklypus, keisti žemės sklypų naudojimo būdą, užstatymo tankį, intensyvumą, užstatymo tipą, statyti statinius ir įrenginius, keisti jų aukštį ir t. t. (SŽNSĮ 60 str. 4 dalis, NKPAĮ 23 str. 8 dalis). Šiuo metu galiojantis kultūros paveldo apsaugos teisinis reguliavimas sudaro sąlygas vystyti statybų plėtrą vertingiausių nekilnojamųjų kultūros vertybių teritorijose, tokiu būdu darantis įtaką kultūros paveldo niokojimui, paneigiantis konstitucinę nuostatą rūpintis kultūros paminklų bei vertybių apsauga bei prieštaraujantis NKPAĮ 1 str. 1 dalyje ir SŽNSĮ 1 straipsnyje suformuluotiems tikslams išsaugoti Lietuvos nekilnojamąjį kultūros paveldą ir perduoti ateities kartoms, užtikrinti įstatyme nurodytų objektų ar veiklos apsaugą nuo neigiamų veiksmų ar poveikio, valstybės saugumą, aplinkos ir viešojo intereso apsaugą.

4. Įstatymo projekte siūlomas naujo teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Siūlomu naujuoju teisiniu reguliavimu uždrausti naujas statybas, nesusijusias su kultūros paveldo objektų eksponavimu ar tvarkymu, kultūros paveldo objektų, paskelbtų kultūros paminklais, teritorijose bei keisti šių teritorijų ribas, išskyrus tyrimų metu naujai nustatčius kultūros paveldo objekto istorinę raidą patvirtinančius faktus.

Naujasis teisinis reguliavimas sudarys sąlygas įgyvendinti konstitucinę nuostatą rūpintis Lietuvos istorijos, meno ir kitų kultūros paminklų bei vertybių apsauga, pasiekti NKPAĮ tikslus – išsaugoti Lietuvos nekilnojamąjį kultūros paveldą ir perduoti ateities kartoms, sudaryti sąlygas visuomenei jį pažinti ir juo naudotis. Naujasis teisinis reguliavimas taip pat sudarys palankias sąlygas Lietuvos identiteto išsaugojimui, turizmo plėtrai.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikia imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Siūlomą teisinio reguliavimo poveikį teigiamai įvertins visuomenės dalis, suinteresuota kultūros paveldo išsaugojimu, visuomenės dalis, teikianti ir (ar) besinaudojanti turizmo paslaugomis. Siūlomą teisinio reguliavimo poveikį neigiamai įvertins asmenys, suinteresuoti naujų statybų plėtra kultūros paveldo objektų teritorijose bei asmenys, planuojantys pasinaudoti statybų rezultatais.

Oponentų nuomone, siūlomas teisinis reguliavimas turės neigiamų pasekmių, nes sumažės investicijos į statybų plėtrą vertingiausiose šalies vietose. Tokios nuomonės performavimui būtina švietėjiškos veiklos plėtra dėl kultūros paveldo išsaugojimo naudos Lietuvos ekonomikai bei kitoms sritims.

6. Galima priimto įstatymo įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai.

SŽNSĮ pakeitimo įstatymo priėmimas įtakos kriminogeninei situacijai neturės. Korupcijos mastą sumažins, nes uždraudus naujas statybas kultūros paminklų teritorijose, bus apribota institucijų diskrecinė teisė savo nuožiūra pritarti naujoms statyboms vertingiausiuose kultūros paveldo objektuose.

7. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Priėmus SŽNSĮ pakeitimo įstatymą naujų teisės aktų priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

8. Įstatymo projekto parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jį įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

SŽNSĮ pakeitimo įstatymo projektas atitinka Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimus. Projekte nėra pateikta naujų sąvokų apibrėžimų.

9. Įstatymo projekto atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

SŽNSĮ pakeitimo įstatymo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

10. Įstatymui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai ir terminai.

SŽNSĮ pakeitimo įstatymui įgyvendinti nereikės priimti įgyvendinamųjų teisės aktų.

11. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti.

Patvirtinus SŽNSĮ keitimo įstatymo projektą, papildomų valstybės ar savivaldybių biudžetų lėšų nereikės.

12. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai, rekomendacijos ir išvados.

Rengiant SŽNSĮ pakeitimo projektą specialistų vertinimų ir išvadų negauta, tačiau inicijuojant SŽNSĮ pakeitimą dėl naujų statybų uždraudimo kultūros paveldo objektų, paskelbtų kultūros paminklais, teritorijose buvo gauti Kultūros ministerijos, Aplinkos ministerijos bei Valstybinės kultūros paveldo komisijos pritarimai dėl tokio draudimo įteisinimo.

13. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas bei sritis.

„Kultūros paminklas“.

14. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.
